

Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF) finansieringslösning till förmån för låginkomstländer

Sammanfattning

Utskottet behandlar Riksbankens framställning 2012/13:RB4 Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF:s) finansieringslösning till förmån för låginkomstländer och en motion som väckts med anledning av framställningen.

Utskottet har inget att invända mot Riksbankens framställning. Utskottet föreslår därför att riksdagen medger att Riksbanken deltar i IMF:s förslag till finansieringslösning för IMF:s fond för låginkomstländer, den s.k. PRGT. Utskottet tillstyrker också att Riksbanken för att finansiera detta får använda Sveriges andel av vinsten från försäljningen av delar av IMF:s guldinnehav. Enligt den aktuella fördelningen motsvarar detta 17,61 miljoner särskilda dragningsrätter (SDR, IMF:s reservvaluta), eller ca 176 miljoner kronor.

Motionen avstyrks.

I betänkandet finns en reservation (SD) och ett särskilt yttrande (V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden	5
Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF:s) finansieringslösning till förmån för låginkomstländer	5
Riksbankens framställning	5
Motionen	6
Ytterligare information	7
Finansutskottets ställningstagande	8
Reservation	9
Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF:s) finansieringslösning till förmån för låginkomstländer (SD)	9
Särskilt yttrande	10
Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF:s) finansieringslösning till förmån för låginkomstländer (V)	10
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Framställningen	11
Följdmotionen	11
 <i>Tabell</i>	
Tabell 1 Länder som är berättigade till lån under PRGT	7

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF:s) finansieringslösning till förmån för låginkomstländer

Riksdagen medger att Riksbanken för Sveriges del deltar i den finansieringslösning som Internationella valutafonden (IMF) föreslagit till förmån för IMF:s fond för låginkomstländer, PRGT, och att Riksbanken för detta ändamål använder Sveriges andel av vinsten från försäljningen av delar av IMF:s guldreserv, vilken beräknas utgöra högst 17,61 miljoner SDR (cirka 176 miljoner kronor). Därmed bifaller riksdagen framställning 2012/13:RB4 och avslår motion 2012/13:Fi16.

Reservation (SD)

Stockholm den 11 juni 2013

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Fredrik Olovsson (S), Jonas Jacobsson Gjørtler (M), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Jörgen Hellman (S), Peder Wachtmeister (M), Bo Bernhardsson (S), Marie Nordén (S), Per Åsling (C), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Sven-Olof Sällström (SD), Ulla Andersson (V), Ardalan Shekarabi (S), Gunnar Andrén (FP) och Emma Henriksson (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet

I framställningen 2012/13:RB4 Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF:s) finansieringslösning till förmån för låginkomstländer föreslår Riksbanken att riksdagen medger att Riksbanken deltar i finansieringslösningen och att man för att finansiera detta får använda Sveriges andel av vinsten från delar av försäljningen av IMF:s guldreserv, motsvarande 17,61 miljoner SDR (särskilda dragningsrätter, IMF:s reservvaluta) eller ca 176 miljoner kronor.

Bakgrund

IMF är en av världens största innehavare av guld. Som en följd av en ny inkomstmodell för IMF sålde IMF 403,3 ton guld under åren 2009 och 2010 (motsvarande 12,5 procent av IMF:s totala guldinnehav). Försäljningen gav inkomster på 9,5 miljarder SDR, motsvarande ca 14,4 miljarder dollar, vilket var ca 3,8 miljarder dollar mer än vad IMF förväntade sig när man satte igång försäljningen.

I februari 2012 beslutade IMF:s styrelse att avsätta 700 miljoner SDR av den extra vinsten från guldförsäljningen till IMF:s fond för låginkomstländer, kallad PRGT (Poverty Reduction and Growth Trust), för att få en mer långsiktig finansiering av PRGT. Vid utlåning under PRGT subventioneras räntesatsen via gåvomedel eller bistånd från medlemsländerna (och numera även via inkomsterna från guldförsäljningen).

IMF:s regler tillåter inte att resurser som är till för alla medlemsländer överförs till ett konto som är avsett enbart för vissa medlemsländer (i detta fall låginkomstländer). Överföringen av vinstmedel till PRGT kräver därför att varje medlemsland godkänner att deras andel används till detta ändamål. Länder som inte godkänner överföringen får i stället ta emot sin andel av vinsten.

I november 2012 medgav riksdagen att Riksbanken fick delta i förslaget till finansiering av PRGT. Riksdagen medgav också att Riksbanken för detta ändamål fick använda Sveriges andel av vinsten av försäljningen av IMF:s guldreserv, motsvarande 7,05 miljoner SDR, drygt 70 miljoner kronor (2011/12:RB4, 2012/13:FiU14).

I september 2012 beslutade IMF:s styrelse att avsätta ytterligare 1,75 miljarder SDR av den extra vinsten av guldförsäljningen till PRGT. Samtliga medlemsländer i IMF har därför blivit ombudda att bidra till förstärkningen, antingen genom att godkänna att landets andel av vinsten förs över till PRGT eller genom att man tillför samma summa genom andra nationella medel, t.ex. biståndsmedel.

Utskottets överväganden

Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF:s) finansieringslösning till förmån för låginkomstländer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen medger att Riksbanken för Sveriges del deltar i IMF:s förslag till finansieringslösning till förmån för IMF:s fond för låginkomstländer, den s.k. PRGT. Riksdagen medger också att Riksbanken för detta ändamål får använda Sveriges andel av vinsten från försäljningen av delar av IMF:s guldinnehav, vilken beräknas till högst 17,61 miljoner SDR, eller motsvarande ca 176 miljoner kronor.

Jämför reservation (x).

Jämför reservation (SD) och särskilt yttrande (V).

Riksbankens framställning

Riksbanken föreslår att riksdagen medger att Riksbanken för Sveriges del deltar i den finansiering av IMF:s fond för fattiga länder (PRGT) som IMF:s styrelse föreslagit. Riksbanken föreslår också att banken för detta ändamål får använda Sveriges andel av vinsten från försäljningen av delar av IMF:s guldreserv. Enligt den dagsaktuella kvotfördelningen i IMF uppgår Sveriges andel till 17,61 miljoner SDR (IMF:s s.k. reservvaluta, särskild dragningsrätt), vilket motsvarar ca 176 miljoner kronor.

Förslaget går utöver riksdagens tidigare medgivande i november 2012 om att bidra med 7,05 miljoner SDR, motsvarande ca 70 miljoner kronor till PRGT.

Sverige ingår i den nordisk-baltiska valkretsen i IMF:s styrelse. I styrelsen har den nordisk-baltiska valkretsen tidigare hävdat att vinsterna bör användas för att finansiera IMF:s interna budget och långsiktiga reservuppbyggnad. IMF:s verksamhet i låginkomstländer bör i stället finansieras med biståndsmedel, enligt valkretsen. På grund av finanskrisen är emellertid medlemsländerna tveksamma till att ge bistånd till verksamheten i PRGT. Detta i kombination med att vinsten från guldförsäljningen skulle bidra till att täcka behovet av räntesubventioner i PRGT fram till 2024 gjorde att den nordisk-baltiska valkretsen godkände beslutet att efterskänka vinstmedlen till förmån för PRGT vid styrelsemötet i september 2012.

Ländernas individuella bidrag till PRGT avgörs av ländernas andel av insatskapitalet i IMF (de s.k. kvoterna) när överföringen till PRGT sker. Sveriges andel är i dagsläget 1,01 procent, vilket motsvarar 17,61 miljoner

SDR i bidrag. Under 2010 kom medlemsländerna överens om en kvotförändring, vilken innebär att Sveriges andel sjunker till 0,929 procent, motsvarande 16,26 miljoner SDR i bidrag. Ändringen har ännu inte trätt i kraft utan träder i kraft först när tillräckligt många länder ratificerat förändringen. Den svenska andelen till PRGT kan alltså bli antingen 17,61 miljoner SDR eller 16,26 miljoner SDR beroende på om kvotförändringen ratificerats när överföringen görs.

Överföring av guldvinsten till PRGT görs när de medlemsländer som står för minst 90 procent av resurserna garanterat att de godkänner överföringen eller alternativt för över motsvarande summa från andra nationella medel.

En överföring från Riksbanken till PRGT skulle inte påverka bankens balansräkning eftersom Riksbankens andel av vinstmedlen i enlighet med försiktighetsprincipen inte upptagits till något värde.

Riksbankens överväganden

Enligt 7 kap. 4 § fjärde stycket i riksbankslagen (1988:1385) får Riksbanken efter medgivande av riksdagen delta i finansiering inom ramen för IMF:s verksamhet. Medgivande behövs inte om finansieringen har ett valutapolitiskt syfte eller om det finns särskilda skäl.

IMF:s förslag till finansiering av PRGT har inget valutapolitiskt syfte, men enligt Riksbankens bedömning ligger den inom ramen för IMF:s verksamhet. Riksbanken har alltså lagliga möjligheter att delta i IMF:s förslag, men måste först ha riksdagens medgivande, enligt Riksbanken.

Riksbanken anser att den bör delta i finansieringen, bl.a. med motivering att det med anledning av medlemsländernas bristande vilja att ge bistånd är angeläget att säkra verksamheten i PRGT mer långsiktigt. Riksbanken anser också att det finns en risk för att Sveriges anseende försämrars om Sverige inte deltar i finansieringen eftersom merparten av övriga medlemsländer väntas delta.

Motionen

I motion 2012/13:Fi16 av Sven-Olof Sällström (SD) föreslår motionären att riksdagen avslår Riksbankens framställning. Motionären påpekar att Sverigedemokraterna även var kritiska till det medgivande i ett liknande ärende som riksdagen gav Riksbanken 2012.

Enligt motionären bör Riksbanken ta hem Sveriges aktuella andel av vinsten av IMF:s guldförsäljning. Därefter bör riksdagen och regeringen besluta om ett motsvarande bidrag eventuellt bör föras över till IMF via biståndsbudgeten. På detta sätt säkerställs att de prioriteringar inom biståndsarbetet som den svenska staten gör tillgodoses samt att vidare kontroller av biståndet garanteras, menar motionären. Det biståndsarbete som utförs av den svenska staten ska staten vara övergripande huvudman för. På detta

sätt kan ansvar utkrävas – inte minst av väljarkåren. Svenska skattepengar ska inte användas som biståndsmedel av en part eller institution som inte ytterst står under den svenska statens överinseende.

Motionären anser att det i Riksbankens framställning framgår att den nordisk-baltiska valkretsen i IMF i princip delar Sverigedemokraternas syn på frågan. Motionären beklagar därför att valkretsen till sist ändå såg sig nödgade att godkänna IMF:s förslag till finansiering av verksamheten i låginkomstländer.

Ytterligare information

IMF:s fond till förmån för låginkomstländer, PRGT

Låginkomstländernas behov av lån från IMF ökade starkt i spåret av finanskrisen. Under 2009 reformerade IMF sitt ramverk för att mer anpassa utlåningen till låginkomstländernas olika behov. Samtidigt ersattes den tio år gamla PRGF (Poverty Reduction and Growth Facility) av PRGT.

De finns för närvarande tre låneprogram under PRGT: Extended Credit Facility (ECF) som tillhanda håller medelfristiga lån, Standby Credit Facility (SCF) som tillhandahåller kortsiktiga lån och Rapid Credit Facility (RCF) som erbjuder lån för omedelbart behov.

Lån under PRGT finansieras vid sidan av IMF:s ordinarie utlåningsresurser, främst genom att enskilda centralbanker ställer resurser till förfogande. Lånen är subventionerade, antingen genom en låg ränta eller genom en längre amorteringstid. Under de senaste åren har subventionsgraden varit betydligt större än tidigare. Under 2011 och 2012 var räntan noll och IMF:s styrelse beslutade i slutet av 2012 att räntan ska fortsätta att vara noll fram till slutet av 2014. Subventionerna finansieras framför allt genom bistånd, och nu även genom vinsten från IMF:s guldförsäljning. Vid sidan av Sveriges andel av vinsten av guldförsäljningen bidrar Sverige för tillfället med 50 miljoner kronor 2010–2014 via biståndsbudgeten.

Resurserna för utlåning under PRGT uppgår för närvarande till ca 10 miljarder SDR, motsvarande ca 15 miljarder dollar. Utestående krediter uppgick i slutet av april 2013 till ca 3,2 miljarder SDR, motsvarande ca 5,1 miljarder dollar.

I tabell 1 framgår vilka länder som är berättigade till lån under PRGT.

Tabell 1 Länder som är berättigade till lån under PRGT

Afghanistan	Etiopien	Mauretanien	Sudan
Armenien	Gambia	Moldavien	Tadzjikistan
Bangladesh	Georgien	Mongoliet	Tanzania
Benin	Ghana	Moçambique	Östtimor
Bhutan	Grenada	Myanmar	Togo
Bolivia	Guinea	Nepal	Tonga
Burkina Faso	Guinea-Bissau	Nicaragua	Uganda
Burundi	Guyana	Niger	Uzbekistan

Kambodja	Haiti	Nigeria	Vanuatu
Kamerun	Honduras	Papua Nya Guinea	Vietnam
Kap Verde	Kenya	Rwanda	Jemen
Centralafrikanska republiken	Kiribati	Samoa	Zambia
Tchad	Kirgizistan	São Tomé och Prín- cipe	Zimbabwe
Komorererna	Laos	Senegal	
Demokratiska republi- ken Kongo	Lesotho	Sierra Leone	
Kongo	Liberia	Salomonöarna	
Elfenbenskusten	Madagaskar	Somalia	
Djibouti	Malawi	Sydsudan	
Dominica	Maldiverna	Saint Lucia	
Eritrea	Mali	Saint Vincent	

Källa: IMF.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet behandlade en liknande framställning från Riksbanken hösten 2012. Då gällde det ett medgivande för Riksbanken att delta i finansieringen av fonden PRGT med 7,05 miljoner SDR, motsvarande drygt 70 miljoner kronor, av Sveriges andel av vinsten av IMF:s guldförsäljning (framst. 2011/12:RB4 och bet. 2012/13:FiU14).

I likhet med då har utskottet inte heller nu något att invända mot Riksbankens framställning. Utskottet anser därför att riksdagen bör medge att Riksbanken deltar i den förslagna finansieringen av PRGT, och att Riksbanken för detta ändamål använder Sveriges andel av vinsten från försäljningen av delar av IMF:s gulddinnehav, motsvarande högst 17,61 miljoner SDR (ca 176 miljoner kronor). Därmed avstyrker utskottet motion 2012/13: Fi16 (SD).

Olika utvärderingar visar att IMF:s utlåning till låginkomstländer bidrar till återhämtning och tillväxt i dessa länder. I normala fall finansieras subventionerna under PRGT genom biståndsmedel, vilket även Sverige gör. Till följd av finanskrisen är emellertid biståndsviljan hos medlemsländerna låg varför det enligt utskottets mening finns anledning att delta i den föreslagna finansieringslösningen för att mer långsiktigt säkra verksamheten i PRGT. Utskottet delar också Riksbankens uppfattning att det finns en risk att Sveriges anseende försämras om vi inte deltar eftersom merparten av medlemsländerna väntas göra det.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF:s) finansieringslösning till förmån för låginkomstländer (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Fi16 och avslår framställning 2012/13:RB4.

Ställningstagande

Jag anser att riksdagen bör avslå Riksbankens framställning. Jag reserverade mig mot en liknande framställning från Riksbanken 2012, och den kritik jag då framförde mot förslaget till medgivande kvarstår.

Jag anser att Riksbanken bör ta hem Sveriges aktuella andel av vinsten av IMF:s gulförsäljning. Därefter bör riksdagen och regeringen besluta om ett motsvarande bidrag eventuellt bör föras över till IMF via biståndsbudgeten. Genom ett sådant förfarande säkerställer man att svenska statens prioriteringar inom biståndsarbetet tillgodoses samt att vidare kontroller av biståndet garanteras. Det biståndsarbete som utförs av den svenska staten ska staten även vara huvudman för. På detta sätt kan ansvar utkrävas, inte minst av väljarkåren. Svenska skattepengar ska inte användas som biståndsmedel av en part eller institution som inte ytterst står under den svenska statens överinseende.

Jag kan i sammanhanget notera att den nordisk-baltiska valkretsen i IMF i princip delar min inställning i denna fråga. Av Riksbankens framställning framgår att valkretsen i IMF:s styrelse argumenterat för att inkomsterna från försäljningen av guldinnehavet i första hand bör finansiera IMF:s interna budget med fokus på långsiktiga mål och reservuppyggnad. Verksamheten i låginkomstländerna bör främst finansieras med biståndsmedel, direkt från medlemsländerna. Jag beklagar att valkretsen sent omsider såg sig nödgad att godkänna förslaget till finansiell lösning i IMF:s styrelse.

Särskilt yttrande

Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF:s) finansieringslösning till förmån för låginkomstländer (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Vänsterpartiet anser att Riksbanken bör delta i den aktuella finansieringen av Internationella valutafondens (IMF) fond för låginkomstländer, den s.k. PRGT (Poverty Reduction and Growth Trust).

Men Vänsterpartiet anser också att IMF måste genomgå en grundlig reformering, vilket bl.a. utvecklas i Vänsterpartiets motion 2012/13:U214. Det handlar t.ex. om att representationen i IMF måste bli betydligt mer demokratisk. Utvecklingsländernas inflytande är i dag mycket begränsat. Det handlar också om att insynen i styrelsearbetet i IMF måste förbättras och tillsättningen av styrelseordförande förändras. Även insynen i Sveriges och den nordisk-baltiska valkretsens arbete och ställningstaganden i IMF måste förbättras, t.ex. genom offentliga möten om regeringens politiska linje i IMF. Regeringens skrivelse om verksamheten i IMF, Världsbanken och de regionala utvecklings- och investeringsbankerna bör göras till en årlig skrivelse.

De krav som IMF ställer för att ett land ska få lån (den s.k. konditionaliteten) måste också förändras. Kraven är ofta enkelspåriga och inte anpassade till det enskilda landets speciella situation, och kan ibland bidra till att förvärra landets ekonomiska läge. Nedsänkningar i de offentliga utgifterna, avregleringar och privatiseringar spelar en central roll i kravställandet. Vänsterpartiet anser att varje land ska ha rätt att utforma sin egen ekonomiska politik. Sverige bör därför verka för att IMF:s krav förändras så att ländernas möjligheter att utforma sin egen politik ökar och att kraven inte försvårar möjligheterna att nå de s.k. millenniemålen om t.ex. fattigdomsbekämpning och stärkta rättigheter för fattiga.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Framställningen

Framställning 2012/13:RB4 Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF:s) finansieringslösning till förmån för låginkomstländer:

Riksdagen medger att Riksbanken för Sveriges del deltar i den finansieringslösning som Internationella valutafonden (IMF) föreslagit till förmån för IMF:s fond för låginkomstländer, kallad PRGT, och att Riksbanken för detta ändamål använder Sveriges andel av vinsten från försäljningen av delar av IMF:s guldreserv. Enligt den dagsaktuella fördelningen motsvarar detta 17,61 miljoner särskilda dragningsrätter (ca 176 miljoner kronor).

Följdmotionen

2012/13:Fi16 av Sven-Olof Sällström (SD):

Riksdagen avslår framställningen.